

МЕТОДИ ПРОЕКТНОГО НАВЧАННЯ ПІД ЧАС ВИВЧЕННЯ «БЕЗПЕКИ ЖИТТЄДІЯЛЬНОСТІ»

Вінницький національний технічний університет

В статті розглянуто особливості та значення застосування методів проектного навчання при вивченні дисципліни «Безпека життєдіяльності». Описано переваги методу проектів, вказана класифікація типів методу та сама актуальність застосування в сучасному навчанні.

METHODS OF PROJECT TRAINING IN THE STUDY OF «SAFETY OF LIFE»

The article considers the peculiarities and significance of application of the methods of project training in the study of the discipline «Safety of Life». The advantages of the project method are described, the classification of the method types and the relevance of the application in modern teaching are indicated.

Аналіз досліджень проблем викладання дисципліни «Безпека життєдіяльності», що були дослідженні такими вченими, як: Є. П. Желібо, І. С. Сагайдак, М. В. Ігнатович, О. В. Кобилянський, В. Ю. Худолей, В. М. Заплатинський, Б. Д. Халмурадов показав, що при вивченні дисципліни виникає низка невирішених питань, а саме:

- навчальна програма з дисципліни «Безпека життєдіяльності» є загальною для всіх спеціальностей і не передбачає відмінностей для різних напрямів підготовки;
- кількість годин, яка відведена на вивчення дисципліни не дозволяє в повній мірі розглянути особливості безпеки життєдіяльності в певній сфері діяльності;
- наявні програми з «Безпеки життєдіяльності» не дають чіткого визначення місця дисципліни у системі вищої освіти, оскільки, з одного боку, встановлюють, що «курс безпеки життєдіяльності ґрунтується на знаннях інженерної психології, фізіології людини, охорони праці, екології, цивільної оборони», а з іншого передбачають її вивчення до вивчення цих дисциплін;
- варіативність програми з дисципліни має бути врахована відповідно до профілю підготовки вищого навчального закладу, однак чітких методичних рекомендації, яким чином це можливо реалізувати немає;
- набуття професійної компетентності студентами в процесі навчання не повною мірою орієнтовано на майбутні види їхньої виробничої діяльності: організаційно-управлінської, виробничо-технологічної тощо [1, 2].

Для вирішення цих питань при вивченні дисципліни «Безпека життєдіяльності» пропонується використати метод проектів. Метод проектів, або як його називали «метод проблем» започаткований в педагогіці США в 20-х роках ХХ ст. За основу методу проектів взяті ідеї Джона Дьюї, що створив концепцію прагматичного навчання. Сьогодні метод проектів вважається одним з перспективних видів навчання, тому що він створює умови для творчої самореалізації учнів, підвищує мотивацію для отримання знань, сприяє розвитку їхніх інтелектуальних здібностей. Учні набувають досвіду вирішення реальних проблем з огляду на майбутнє самостійне життя, які проектують у навчанні.

В основі цієї концепції є ідеї побудови навчання на активній основі, через доцільну діяльність та зацікавленість студента. За проблему береться ситуація з реального життя, що буде значущою і знайомою для нього. Робота над проектом – особистісно-орієнтоване навчання в процесі конкретної праці учня. Метод передбачає розв'язання студентом чи студентами проблеми, що вимагає одночасно як і використання різних засобів навчання, так і застосування знань та навичок з інших галузей діяльності – інтелектуальної та практичної.

Одна з найбільших переваг проектною діяльності це вміння, що набуваються студентами:

- планування роботи,
- використання багатьох джерел інформації,
- самостійний збір та систематизація матеріалу,

- аналіз, співставлення фактів та аргументів,
- налагодження соціальних контактів при груповій роботі,
- приймання власних рішень,
- оцінювання своєї роботи.

З точки зору студента, навчальний проект – це, як зазначає Н. Ю. Пахомова, можливість робити щось цікаве самостійно, в групі або самому, максимально використовуючи свої можливості; це діяльність, яка б дозволяла виявити себе, спробувати свої сили, докласти свої знання, принести користь і показати публічно досягнутий результат; це діяльність, спрямована на рішення цікавою проблеми, сформульованої самими учнями у вигляді мети завдання, коли результат цієї діяльності – знайдений спосіб розв'язання проблеми – носить практичний характер, має важливе прикладне значення і, що дуже важливо, цікавий і значимий для самих відкривачів [4]. Проектний метод підвищує мотивацію вивчення дисципліни «Безпека життєдіяльності», допомагає зрозуміти саме функціонування системи. За допомогою методу проекту для студента створюються умови, за яких він зможе здобути та застосування свої знання. Метод передбачає те, що студент замість шаблонних дій буде застосовувати дії пошукові та дослідницькі. Акцентується увага на творчому розвитку особистості. В цілому особистісна орієнтація технології проектного навчання досягається за рахунок «продуктивної природи» проектувальної діяльності, яка виражена в суб'єктивній новизні «продукту», що створюється в результаті її виконання [3].

Проектна діяльність передбачає роботу в колективі. Оскільки обсяг багатьох проектів може бути інформаційно і технологічно великим студентам буде зручно об'єднуватись в групи, що буде сприяти становленню та соціалізації особистості. У процесі роботи над проектом важливим є створення атмосфери позитивної взаємозалежності у колективі. Позитивна взаємозалежність пов'язує студентів один з одним, оскільки жоден з них не може самостійно, без допомоги інших членів групи успішно виконати завдання. Метод проектів найбільш доцільно підходить для завдання розвитку навчальної компетентності, оскільки він дозволяє з'єднати головні складові її формування, а саме розвиток пізнавальної спрямованості студента з досвідом його самостійної дослідницької діяльності в процесі вивчення дисципліни «Безпека життєдіяльності». Змістовий аспект проекту визначає тематичну спрямованість проектів. Залежно від ситуації добір тематики проектів може бути різним: в одних випадках ця тематика може сформулюватися науковцями, які працюють у галузі освіти, в рамках затверджених навчальних програм; у других – ініціативо висуватися вчителями з врахуванням навчальної ситуації та стану викладання предмету, природних професійних інтересів, уподобань та здібностей учнів; у третіх – тематика проектів може пропонуватися й учнями, які природно орієнтуються на власні інтереси, не лише пізнавальні, а й творчі, прикладні [5].

Проектне навчання має певну класифікацію типів самого проекту. Так прикладні проекти характеризуються чітко визначеним результатом діяльності учасників, передбачають осмислення структури, розподіл функцій між учасниками, презентація та зовнішнє рецензування результатів діяльності. Метою дослідницьких проектів є організація діяльності студентів, спрямована на розв'язання творчих завдань із заздалегідь невідомим результатом та передбачає наявність етапів роботи. Інформаційні проекти, що скеровані на вивчення характеристик процесів, явищ та об'єктів передбачають аналіз та узагальнення виявлених фактів. Структура інформаційного та дослідницького проекту є схожою, це часто є основою для їх поєднання. Рольові проекти ставлять за мету отримання соціального досвіду та отримання знань шляхом імітування соціальних чи ділових відносин. Теми проектів найчастіше сьогодні стосуються конкретного практичного питання, що є актуальним для реального життя. Разом з тим, це вимагає залучення знань учнів не лише з одного предмету, але й з різних галузей, стимулює систематичне творче мислення, «вмикання» навичок дослідницької роботи. Саме таким чином досягається природна інтеграція знань [6].

Поєднання цих проектів допоможе в більшій мірі досягнути сенс та призначення дисципліни «Безпека життєдіяльності», теоретично та практично засвоїти матеріал, отримати необхідний досвід та знання цікавими та зрозумілими для сприйняття методами.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Кобилянський О. В. Теоретико-методичні основи навчання безпеки життєдіяльності студентів економічних спеціальностей у вищих навчальних закладах: монографія / О. В. Кобилянський. – Вінниця: ВНТУ, 2012. – 590 с.
2. Кобилянський О. В. Теоретичні засади формування компетенцій з безпеки життєдіяльності у

студентів економічних спеціальностей : монографія / О. В. Кобилянський, С. В. Дембіцька, І. М. Кобилянська. – Вінниця : ВНТУ, 2014. – 264 с.

3. Образовательный портал. [Электронный ресурс] / Освіта.ua / – Режим доступу: <http://osvita.ua/school/method/technol/1415/>

4. Пахомова Н.Ю. Метод учебного проекта в образовательном учреждении: Пособие для учителей и студентов педагогических вузов: посібник / Пахомова Н.Ю. – М.: АРКТИ, 2005. – 112 с.

5. Образовательный портал. [Электронный ресурс] / Освіта.ua / – Режим доступу: <http://osvita.ua/school/method/984/>

6. Касьян А. А. Контекст образования: наука и мировоззрение: моногр. / А. А. Касьян. – Нижний Новгород: Нижегородский государственный педагогический университет, 1996. – 183 с.

Науковий керівник: *Кобилянська Ірина Миколаївна* – кандидат педагогічних наук, доцент, доцент кафедри безпеки життєдіяльності та педагогіки безпеки, Вінницький національний технічний університет, м. Вінниця e-mail: akobilanskiy@gmail.com

Кошовський Василь Васильович – студент групи ІКІ-14б, Факультет інформаційних технологій та комп'ютерної інженерії, Вінницький національний технічний університет, e-mail: vasyakoshovsky@gmail.com

Supervisor: *Kobylyanska Irina M.*, Cand. Sc. (Ped.), Assistant Professor, Assistant Professor of Department of Health and Safety Studies, Vinnitsa National Technical University, Vinnytsia, e-mail: akobilanskiy@gmail.com.

Koshovsky Vasyl V., student of the group ІКІ-14b, Faculty of Information Technology and Computer Engineering, Vinnytsia National Technical University, Vinnytsia, e-mail: vasyakoshovsky@gmail.com